

Notat 12/2010

Susanne Moen Ouff

**Nettverksanalyse av
governanceprosessen Levende
Skog: utfordringer og muligheter**

Paper levert på PhD-kurset *How to study
governance networks and the networked
society*

MØREFORSKING

HØGSKULEN I VOLDA

Prosjektansvarleg	Møreforsking Volda
Forfattar	Susanne Moen Ouff
Ansvarleg utgivar	Møreforsking Volda
ISSN	1891-5973
Distribusjon	http://www.moreforsk.no/volda.htm http://www.hivolda.no/notat

Leverert som eksamen ved Universitetet for miljø- og biovitenskap, Ås, Institutt for landskapsplanlegging

© Forfattar/Møreforsking Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Møreforsking Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Notatserien er for ulike slag publikasjonar av mindre omfang, t.d. forprosjektnotat, foredrag, artikkelutkast o.a. Eit hovudføremål med serien er å stimulere til publisering og fagleg debatt i miljøet. Spreinga går i hovudsak til fagmiljøet i Volda, til eksterne fagmiljø og personar som forfattar(ar) ønskjer kommentarar frå. Kvar forfattar er ansvarleg for sitt arbeid.

Innhold

1. SNA – muligheter og utfordringer	3
Teoretisk ramme	3
2. SNA i Levende Skog	4
Det empiriske utgangspunktet	4
Eksempel på SNA i Levende Skog	5
Eksempel 1: Egosentriske analyser	5
Eksempel 2: Reach centrality	7
Eksempel 3: Degree centrality	7
Eksempel 4: Betweenness.....	9
Closeness	10
Muligheter	10
Utfordringer.....	11
Konklusjon	12
Bibliografi	13
Vedlegg 1.....	14

1. SNA – muligheter og utfordringer

Formålet med dette paperet er å diskutere potensialer og begrensninger i SNA med utgangspunkt i eget forskningsarbeid. Jeg har valgt å prøve ut SNA på et nå avsluttet forskningsprosjekt (GoFOR), med governance prosessen Levende Skog som eksempel, for å se på hvordan analyseverktøyet kunne ha vært brukt analysen av nettverksrelasjonene i denne.¹ Følgelig har jeg et datamateriale som ikke er innhentet med tanke på å bruke SNA, og kan bare delvis bruke materiale direkte inn i verktøyet. I tillegg til å se på hvordan SNA kunne utvide analysen på det foreliggende materiale, har jeg derfor valgt å sette opp en skisse til forskningsdesign som kunne vært benyttet, dersom vi skulle lagt opp bruk av SNA fra grunnen av.

I og med at det foreliggende materiale ikke er hentet inn med tanke på SNA, blir vurderingen av utfordringer og muligheter for en stor del knyttet til teoretiske betraktninger. Illustrasjonene av bruken av SNA, har selvfølgelig den svakhet at den ikke er basert i datamateriale som er hentet inn med tanke på en slik analyse, og må følgelig tas som nettopp illustrasjoner.

Teoretisk ramme

Jeg tar utgangspunkt i nettverksperspektivet, som fokuserer på strukturelle relasjoner mellom enheter. Enheter kan være både individer, mindre grupper eller organisasjoner. Mønstrene i de strukturelle relasjonene kan være viktige for oppfatninger, tro, avgjørelser og handlinger, og kan være dynamiske.

Med fremveksten av governance nettverk som Levende Skog, blir nettverk også knyttet til demokratisering, åpenhet og representativitet. Politikkdanning gjennom nettverk kan likevel også ha svake sider, som ulik maktbalanse og tilgang på ressurser og ulik tilgang til nettverkene. Nettverksbegrepet er stadig oppe til diskusjon, se for eksempel (Kickert, Klijn, & Koppenjan, 1997; Rhodes, 1997; Sørensen, 2005). I denne sammenheng, tar jeg utgangspunkt i Klijn (2005, s. 329), som definerer nettverk som *mer eller mindre stabile mønster av sosiale relasjoner mellom gjensidig avhengige aktører, formet rundt et politisk program og/eller en gruppe av virkemidler, og som er formet, vedlikeholdt og endret gjennom en rekke spill*. Levende Skog, som danner basis for paperet, er nettopp et slikt nettverk.

Forventningene til hva som skal komme ut av nettverksarbeid er store, som Keast m.fl. peker på i studien av Service Integration Project på østkysten av Australia (Keast, Mandell, Brown, & Woolcock, 2004). Verktøy som kan brukes til å analysere kvaliteten og innholdet i slike nettverk, blir derfor viktige. SNA er ment å kunne måle og gjengi representasjon av strukturelle relasjoner, forklare hvorfor de oppstår og forklare konsekvensene av dem.

Holman (2008) hevder at SNA kan brukes til å peke på det hun kaller *strukturell ineffektivitet*, som oppstår når en ikke har tilstrekkelig oversikt over relasjoner og informasjons- og kommunikasjonsflyt. Dette kan igjen føre til større avstand og mistillit mellom parter enn det som er nødvendig, og kan lage "sand i maskineriet" på den måten at det blir stilt spørsmål ved prosessenes legitimitet. Hun mener også at oversikt over nettverk og relasjoner kan gi aktører reell innsikt i i hvilken grad de faktisk er "innafor" eller "utafor" en prosess. For henne ligger også styrken i SNA i at fokus ligger mer på selve relasjonene, og kvaliteter ved dem, heller enn på kvaliteter ved aktørene (Holman, 2008, s. 528).

¹ GoFOR var et internasjonalt forskningsprosjekt finansiert gjennom EUs 6. rammeprogram, med tittelen New Modes of Governance for Sustainable Forestry in Europe (GoFOR). Levende Skog i perioden 1998-2006 var gjenstand for den norske case-studien.

Provan m.fl. (2005) fremhever også fokuset på organisasjoner framfor personer, og kvaliteten på relasjonene, framfor attributter ved selve organisasjonene.

2. SNA i Levende Skog

I dette kapittelet, vil jeg først presentere governanceprosessen Levende Skog. Så viser jeg noen eksempler på analyser ved bruk av UCINET, gjennomført på materiale fra Levende Skog. Til sist reflekterer jeg rundt hvilke svakheter og styrker jeg ser ved bruken av SNA på en prosess som Levende Skog.

Det empiriske utgangspunktet

Levende Skog er et selvstyrt nettverk, sammensatt av aktører fra frivillig og privat sektor, der beslutninger tas uten myndighetenes maktutøvelse og autoritet. Levende Skog hadde opprinnelig to hovedmål som ble formulert av skogsida før aktørene fra frivillig sektor ble invitert inn (Levende Skog, 1998):

- å bidra til å skape norsk og internasjonal tillit til at råstoffet til skogindustrien i Norge skal ha basis i et bærekraftig og miljøvennlig norsk skogbruk.
- gjennom utviklingsarbeid, kompetanseoppbygging og informasjon vise norsk skogbruks vilje og evne til langsiktig ressursforvaltning, gjøre råstoffet til en styrke og derved utvikle og trygge arbeidsplasser og verdiskaping i norsk skogbruk og skogindustri.

At målene ble formulert før prosessen ble åpnet opp for aktører utafør skogsida, betyr at aktørene fra den økonomiske sida la premissene for det samarbeidet de andre aktørene blei invitert inn i. Målene i seg selv ligger fast, men hvordan de skal oppnås i praktisk arbeid, har vært under debatt gjennom hele prosessen. Som arena for prosessen, opprettet styringsgruppa DP2 (delprosjekt 2), som i utgangspunktet ikke skulle være en beslutningsarena. Tidlig viste det seg likevel at det var her diskusjonene ble tatt, og DP2 fikk en mer sentral rolle enn myndighetene og skognæringa hadde tenkt.²

Levende Skog representerer en ny metode for samfunnsstyring og politikkdanning i norsk skogforvaltning, noe som er i tråd med rådende trender. Såkalte governance-prosesser tas i bruk for å sikre flere parter mulighet for innflytelse og medvirkning i saker som tradisjonelt har vært forbeholdt myndighetene, og noen ganger et mindre utvalg aktører. Partene i Levende Skog er enige om at samarbeidet preges av relativt god maktbalanse. Levende Skog er ansett for å være en vellykket prosess fra flere synsvinkler. Aktørene i prosessen hevder at prosessen har ført til maktdeling, tillitsbygging, større grad av felles virkelighetsoppfatning og stabilt samarbeid framfor konflikt.

Til tross for dette er selvsagt ikke alle enige i at prosessen er en suksess. Organisasjoner som NNV og NU mener at miljøvernorganisasjonene i samarbeidet blir gisler, og mister sin påvirkningskraft ved å delta. De partene som på en eller annen måte blir holdt utenfor samarbeidet, kan heller ikke være med på at samarbeidet er en suksess. For det første mangler prosessen kompetanse på vesentlige felt (I16). For det andre holdes aktører som i utgangspunktet er økonomisk svake utenfor, og dette anses som mindre demokratisk. Det er fullt mulig å hevde at skogforvaltning med Levende Skog er løftet ut at det offentlige og representative demokratiet, og inn på en arena der tilgangen ikke er åpen.

Da vi studerte Levende Skog i EU-prosjektet GoFOR, var nettverksanalyse ikke i fokus (Ouff, Yttredal, & Halvorsen, 2008). I de kvalitative intervjuene valgte vi likevel å stille spørsmål som har med relasjoner å gjøre

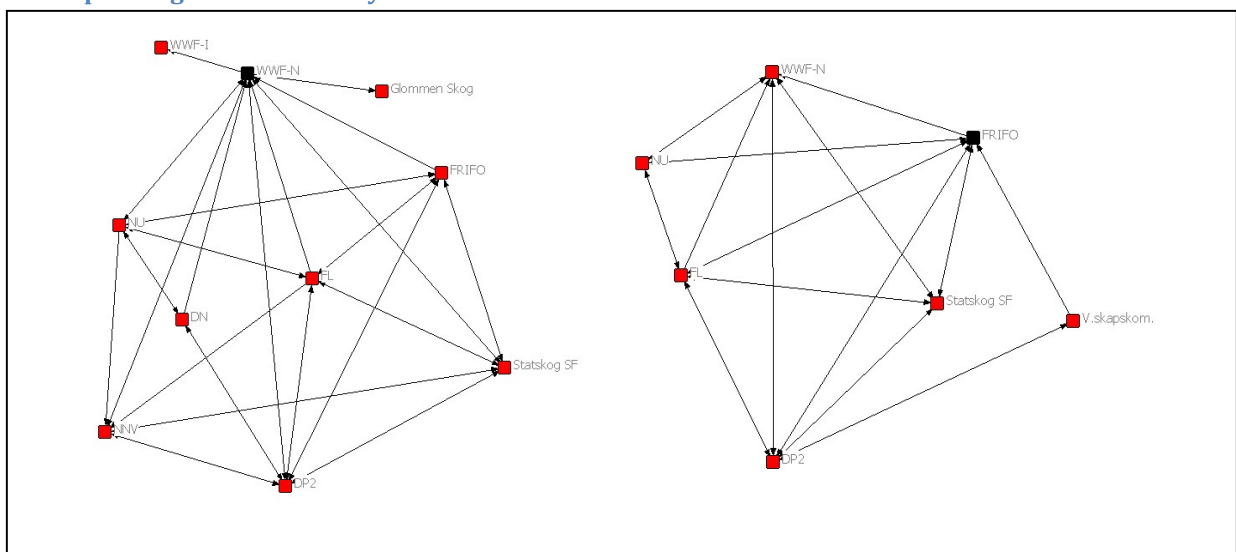
² Se vedlegg 1 for full oversikt over deltakerne i prosessen.

1. Hvem har vært deres nærmeste samarbeidspartnere i levende skog arbeidet?
2. Hvem har deltatt uformelt? (Interesserte grupper, personer osv. som har pushet på?)
3. Hva er betydningen av formaliserte versus uformelle nettverk i prosessen? (Hva, hvem, når, hvor, hvordan)
4. Hvilke sektorer/aktører er etter din mening ikke representert, men burde vært det?

Det er data trukket ut av disse spørsmålene som ligger til grunn for de følgende eksemplene på SNA av Levende Skog som nettverk. Til tross for at dataene ikke er innhentet spesifikt for den typen analyse, har jeg prøvd å bruke dem i ulike sentralitetsmål, som reach centrality, degree centrality og betweenness . Jeg har også gjort noen egosentriske analyser, for å se hva en visuelt kan lese ut av slike. Av mangel på kjennskap til gode norske oversettelser, bruker jeg de engelske begrepene.

Eksempel på SNA i Levende Skog

Eksempel 1: Egosentriske analyser

Figur 1 Egosentrisk nettverk i henholdsvis WWF-N og FRIFO

Vi ser at nettverkene til en stor grad er sammenfallende, til tross for at WWF-N er en naturvernorganisasjon og FRIFO er en paraplyorganisasjon for friluftslivsinteressenes organisasjoner. Det kan bety at organisasjonene har sammenfallende interesser, selv om utgangspunktet er ulikt. Vi ser også at kun WWF-N har kontakt med DN, som er en sentral statlig aktør når det gjelder naturverdier. WWF-N har også kontakt med NNW, som er en av de andre store naturvernorganisasjonene. På den andre siden, er det bare FRIFO som har kontakt med Vitenskapskomiteen, som representerer et bredt tilfang av forskere. Uten tilleggsmasjiner, er det vanskelig å si om dette kommer av at FRIFO i mindre grad enn WWF-N har tilgang på slik kompetanse som Vitenskapskomiteen representerer, eller om det er andre grunner til dette. Et interessant funn her, er at oversikten bekrefter den begrensede kontakten som tradisjonelt har vært mellom de frivillige organisasjonene og skognæringa. Der opptrer DP2 som den arenaen de treffes på. Med unntak av WWF-Ns kontakt med Glommen Skog, ser det ikke ut til at det finnes relasjoner mellom skogsektorens aktører og naturvern- og friluftslivets aktører.

Når det gjelder WWF-Ns relasjon til DN, bør man kanskje se nærmere på DN sitt egosentriske nettverk, for å vurdere om relasjonen WWF-N har til DN har stor betydning. DN sitt ego-nettverk er vist under i Figur 2. Det ser ut til at de viktigste aktørene WWF-N kan ha en fordel av å være noe nærmere enn FRIFO, er MD, LMD og SABIMA, som til sammen sitter på betydelige biologisk kompetanse, og er beslutningstakere i skogforvaltningen.

Eksempel 2: Reach centrality

Ut fra det vi ser, mener jeg at arenaen som er opprettet for nettverket, DP2 må regnes som effektivt. I løpet av to "trekk", når DP2 ut til 76 % av nettverket. MD og skogeierforeningene skiller seg også ut med å nå ut til mange med få "trekk". Det er også verdt å merke seg at Vitenskapskomiteen, som var tiltenkt en svært sentral rolle i nettverket, i løpet av to ledd oppnår kontakt med kun halvparten av aktørene, selv om det er noe raskere enn hver av forskningsinstitusjonene gjør hver for seg. Generelt er det interessant å se hvor stor forskjell det er mellom aktørene, hvor stor del av nettverket de har nådd i løpet av to ledd. Det ser ut til å være et mønster over hvor raskt de ulike aktørene når resten av nettverket, som faller sammen med det tradisjonelle hierarkiet i skogforvaltninga (i synkende rekkefølge): skognæring – offentlig forvaltning – naturverninteresser – friluftinteresser.

		d1	d2	d3	d4	d5	d6
1	DP2	0.42	0.76	0.89			
2	DN	0.13	0.55	0.79	0.89		
3	MD	0.11	0.61	0.89			
4	MD	0.03	0.13	0.55	0.79	0.89	
7	Skogeierf.	0.21	0.71	0.87	0.89		
12	Mjøsen Skog	0.03	0.08	0.26	0.71	0.87	0.89
19	Statskog SF	0.21	0.63	0.89			
3	NNV	0.08	0.47	0.79	0.89		
25	NU	0.24	0.42	0.76	0.89		
28	FL	0.16	0.58	0.79	0.89		
30	FRIFO	0.11	0.58	0.79	0.89		
36	NINA	0.03	0.13	0.53	0.79	0.89	
37	NIJOS	0.05	0.13	0.53	0.79	0.89	
39	V.skapskom.	0.13	0.53	0.79	0.89		

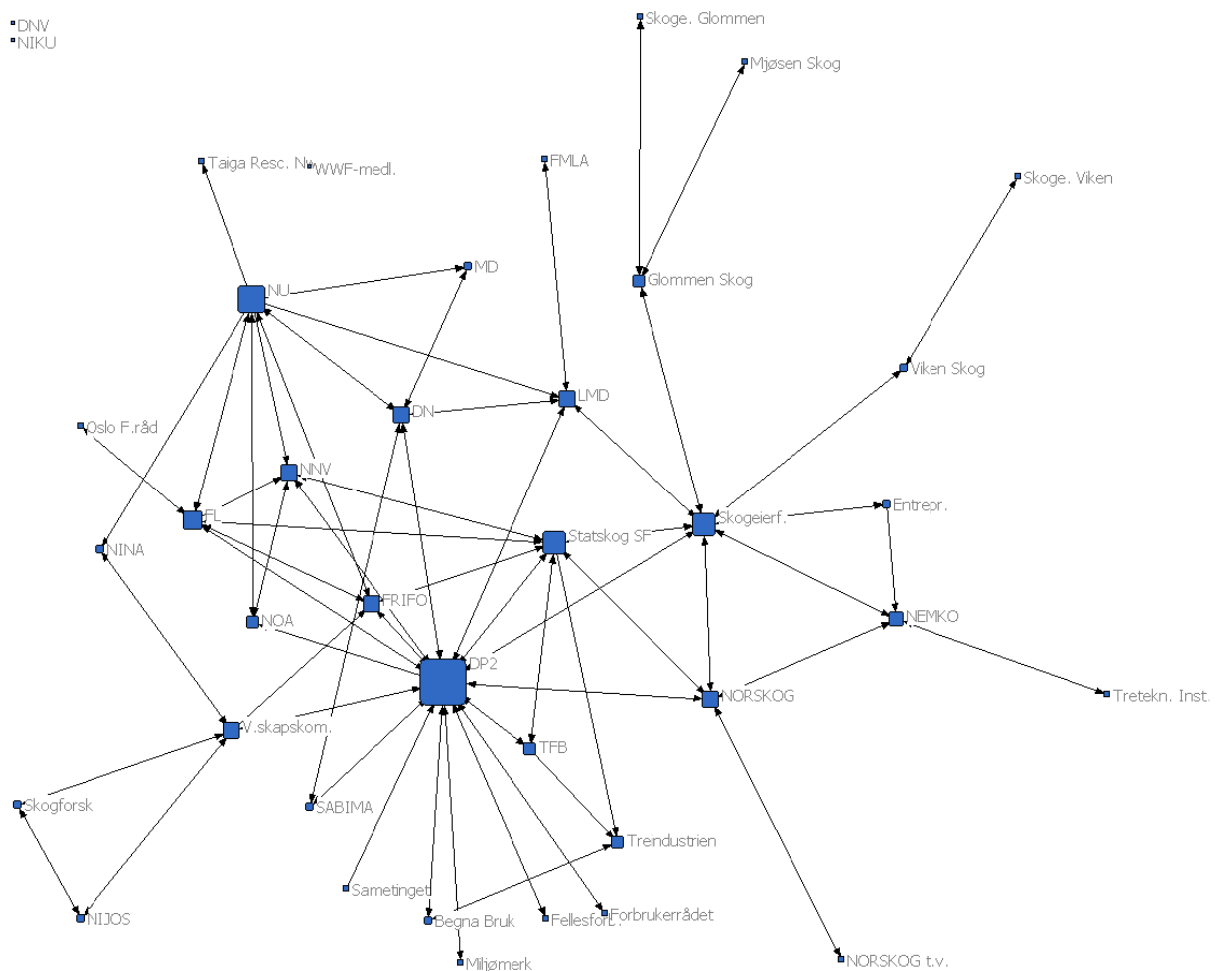
Blå = offentlige/statlige aktører. Gul = aktører fra skognæringa. Grønn = naturverninteresser. Rød = friluftinteresser. Lilla = forskningsmiljø.

Tabell 1 Reach centrality (out-reach). Utvalgte aktører i LS-nettverket.

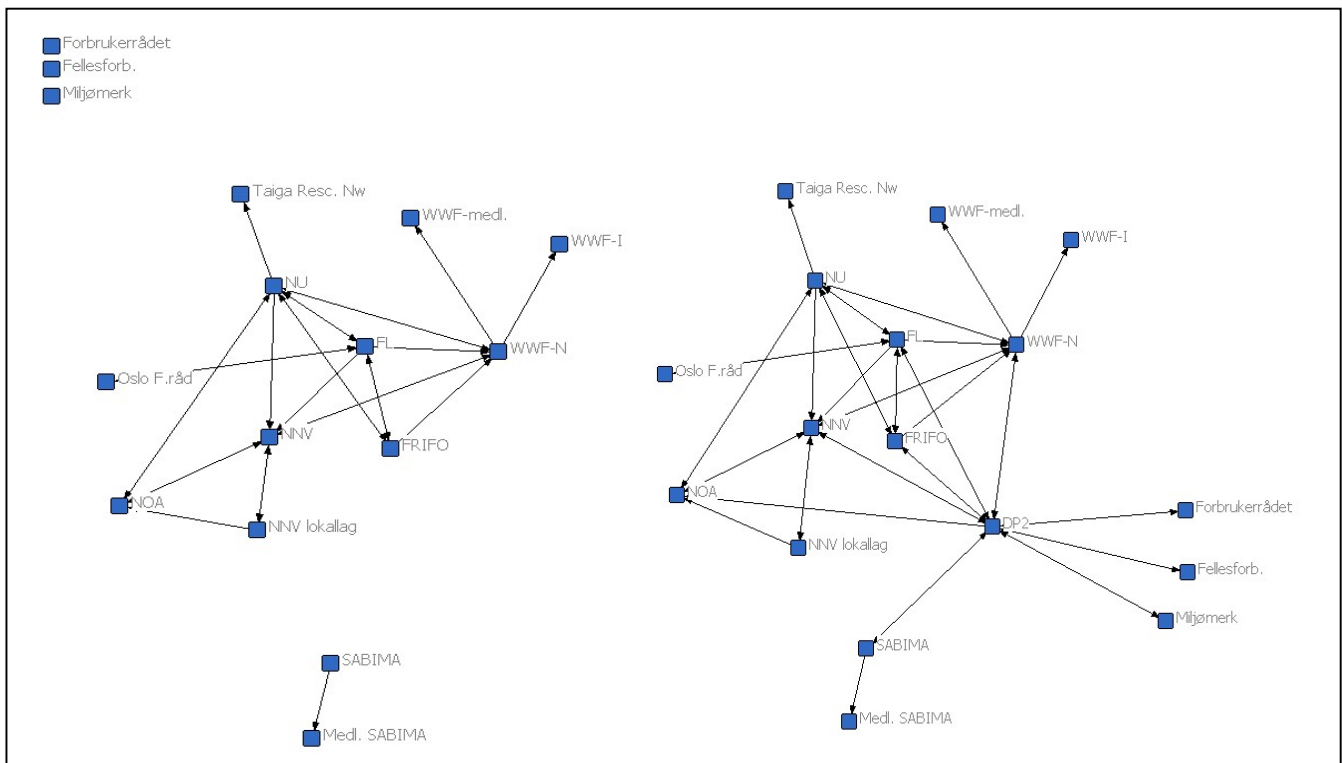
Eksempel 3: Degree centrality

I utgangspunktet betyr flere bånd mer makt, men det er ikke nok å telle bånd. Det kan være at to aktører har samme høye antall bånd, men at den enes kontakter selv er godt forbundet, mens den andres kontakter er lite forbundet. Jo bedre forbundet dine kontakter er, uavhengig av deg, jo mindre er de sannsynligvis avhengig av deg. Under har jeg gjennomført en degree centrality-analyse på hele Levende Skog-nettverket. Visualisert er det lett å se at DP2 står fram med flest bånd, og dette bygger opp under en intuitiv forståelse av DP2 sin rolle i nettverket. Ser en på NU og Skogeierforeningen, som kommer ut med samme antall bånd, ser en betydningen av å gå til neste ledd for å vurdere se på hvor godt enhetene i andre ledd er koblet sammen.

Som vi ser, varierer det veldig, i hvilken grad enhetene i andre ledd er godt sammenkoblet. I denne sammenhengen, ser det kanskje ut til å være mer interessant *hvem nodene i andre ledd er*, enn hvordan de er koblet sammen seg imellom. Da er vi over på betweenness, som vist i eksempel 4.

Figur 3 Degree centrality, hele Levende Skog-nettverket.

Figur 5 Til venstre: de sosiale aktørene i Levende Skog. Høyre: de sosiale aktørene i Levende Skog, samt DP2.

Her ser vi tydelig hvilken sentral rolle DP2 har i å bringe sammen alle de sosiale aktørene (natur-, friluftsliv- og forbrukerinteressene), som ellers ikke har noen kontakt med de andre med samme interessefelt. Denne tydelige innsikten, kan være av stor interesse, dersom de ulike sosiale aktørene har sammenfallende interesser, som ikke sammenfaller med de andre aktørene i DP2. Vi kunne gjøre de samme øvelsene for å se på DP2 sin rolle som broker mellom de sosiale aktørene, og skognæringa.

Closeness

Closeness forteller hvor raskt en aktør kan nå de andre aktørene i nettverket; rask tilgang til andre, kan gi rask måloppnåelse. Closeness kan også si noe om hvor raskt informasjon kan distribueres i hele nettverket, og kan på den måten også måle hele nettverkets effektivitet. Jeg har ikke gjort noen closeness-analyse av nettverket i Levende Skog.

Etter denne overfladiske gjennomgangen, vil jeg gjøre en vurdering av hvorvidt SNA ser ut til å være et nyttig verktøy for å studere nettverk i governance-prosesser som Levende Skog.

Muligheter

Med forbehold om at dataene jeg har brukt i disse analysene, ikke var hentet inn spesielt med tanke på SNA, har jeg likevel hatt en opplevelse av at SNA er nyttig på flere måter. Jeg vil punktvis oppsummere både erfaringene fra den ufullstendige gjennomgangen av ulike mål i SNA, og hva jeg ellers ser for meg at SNA kunne brukes til, i en analyse av nettverk som Levende Skog.

- Hvem er sentrale i nettverket?

Sentralitetsmålene kan være svært nyttige i å vise ulike former for sentralitet, for på den måten å nyansere bildet et nettverk sitter med selv, eller andres oppfatning av nettverket. En kan både avlive eller bekrefte forestillinger om "hvem som snakker med hvem", og hvem som er "utafor" og "innafor". Å feilaktig tro at man er mindre deltakende

enn man faktisk er, kan gi negative følelser overfor andre aktører i nettverket, noe som kan bidra til lavere grad av tillit enn aktørene og nettverket fortjener. Dersom man kan vise til integrert deltakelse, kan en internt i egen organisasjon kanskje fremme vilje til samarbeid og kompromiss?

En slik analyse, kan også vise enkeltaktørers relevans. Aktører som uformelt har et stort nettverk, som ellers ikke er kjent, eller anerkjent, kan få en økt status gjennom å påvise dette. Egosentriske analyser gir hver aktør god oversikt over sitt eget nettverk, og kan bidra til økt bevissthet rundt egen rolle.

En kan også øke bevisstheten om hvem som befinner seg i en broker-situasjon, slik at vedkommende kan ta stilling til hvordan denne situasjonen skal forvaltes. Andre som ikke er i en slik situasjon, kan få oversikt over "proppen i systemet", i tilfelle en eller flere brokere fungerer på den måten. Generelt kan en se sin egen rolle i forhold til andres.

- Svakheter ved nettverket slik det foreligger

Dersom man gjennom SNA påviser at man er lite integrert i nettverket, eller har kontakt med aktører som viser seg å være perifere, og som også har liten kontaktflate, kan en den nye innsikten brukes til å legitimere ressursbruk i egen organisasjon. For eksempel å bruke mer ressurser på å oppnå kontakt med aktører en trenger å ha mer kontakt med, dersom nettverksanalysen peker på manglende kommunikasjon med dem. En kan også vri den ressursbruken en har, over på andre aktører enn i dag.

En slik analyse kan også vise hvem som er på utsiden, som kan være relevant for nettverket å ta inn. Den kan altså brukes til å vise nettverksbarrierer, som kanskje ikke er "sunne" for nettverket, eller som bidrar til at det ikke fungerer helt optimalt. Samtidig kan oversikten vise de som står på utsida, hvem de bør/må/kan hekte seg på for større innflytelse.

- Nettverket sett under ett

Hvis en antar at hele nettverket har felles interesse i å trekke i samme retning, har også SNA en funksjon i å vise hvor informasjons- og kommunikasjonsflyten har gode og dårlige kår i ulike deler av nettverket. Det kan gi nettverket som helhet mulighet til å gjøre endringer som retter på eventuelle svakheter.

- Innhold i og effekter av nettverket

Dataene fra Levende Skog gikk i liten grad inn på hvilket innhold som lå til relasjonene i nettverket. Noe data forelå på dette, men det ville i tilfelle kreve en stor jobb å tilrettelegge disse dataene for SNA. Jeg ser likevel at en kunne hatt stor nytte av dette. Til sist i dette paperet, skisserer jeg veldig kort enkelte spørsmål som ville vært relevant å stille, dersom vi i arbeidet med Levende Skog skulle benyttet SNA som analyseverktøy.

Utfordringer

Selv om jeg opplever SNA som et svært nyttig verktøy i et arbeid som med Levende Skog, opplever jeg også flere utfordringer i et slikt arbeid.

- Å stille de rette spørsmålene

Det krever sannsynligvis en del erfaring med SNA, i det å håndtere dataen i verktøyet, for å vite hvilke spørsmål en må stille for å svar som er egnet for analyse.

- Hva innebærer kommunikasjonene/relasjonene?

I og med at mine data i utgangspunktet var mer fokusert på kontakt mellom aktørene, enn innholdet i relasjonene, er jeg usikker på hvor langt man faktisk kan gå i å vurdere kvaliteten på båndene gjennom SNA. Kan en gjennom bruk av verktøyet også få mer kvalitative mål, eller må det gjøres gjennom supplerende intervjuer.

- Enheter; organisasjoner, personer, grupper av org/personer

I arbeidet med Levende Skog, fokuserte vi på organisasjoner, og representanter for disse. Vi var klar over at mange av representantene gjennom arbeidet opparbeidet tillit som var mer knyttet til person enn til organisasjon, og dette kan være en utfordring også i SNA: hvem skal en fokusere på?

- Boundary issues

Utvalget/universet for analysen er svært viktig, og en kommer raskt bort i å måtte ta pragmatiske valg vedrørende utvalget, fordi en bred tilnærming her, kan bety forholdsvis stor arbeidsbyrde. I arbeidet med Levende Skog, valgte vi å undersøke deltakelse ned på individnivå i enkelte organisasjoner, der vi mente at forankring lokalt sannsynligvis var av stor betydning for implementering av prosessen. Det bidrar i negativ retning til et svært stort og uoversiktlig nettverk. Det finnes ikke noe fasitsvar på spørsmål om utvalg, men jeg opplever at spørsmålet er enda mer presserende i SNA av to grunner. A) arbeidsmengden blir spesielt stor ved innhenting av data. Det gjelder kanskje ikke så mye de kvantitative dataene, men mer de utfyllende kvalitative data som antakelig bør følge. B) Resultatene av analysene er (som alltid) avhengig av dataene, men SNA er kanskje enda mer var for beslutninger tatt angående utvalg?

Konklusjon

Dataene som ble hentet inn til arbeidet med Levende Skog, var ikke hentet inn med tanke på å bruke SNA. Vi hadde likevel fokus på relasjonene mellom aktørene i nettverket, og savnet et verktøy som kunne bidra til å belyse nettverket og relasjonene i nettverket bedre. Hvis vi skulle brukt SNA, måtte vi stilt spørsmålene noe annerledes, og vi ville brukt spørreskjema i forkant av kvalitative intervjuer. Jeg ser for meg at spørsmål av typen som er vist i tabellen under, hadde vært formålstjenlige i denne sammenhengen.

Spørsmål	Relasjoner til hvem?	Type relasjon?	Innhold i relasjon?	Positiv effekt av relasjon?	Negativ effekt av relasjon?
Mulige svaralternativ	<ul style="list-style-type: none"> • Alle • Topp fem relasjoner • Hvem hindrer dine handlinger 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnskap mottatt/levert • Utveksling av personell • Formell/ • uformell 	<ul style="list-style-type: none"> • Økologi • Biologi • Friluftsliv • Skogforvaltning • Prosess • Strategi • Kunnskapsutveksling • Kunnskapsinnhenting • Sosial omgang 	<ul style="list-style-type: none"> • Øker egen gjennomslagskraft • Hever kompetansenivået • Gir tilgang til viktig arenaer • Løser faglige problemer • Økt (gjensidig) tillit • Ført til samarbeid i andre saker • Øker status i egen organisasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Tar for mye tid i forhold til effekt • Minsker handlingsrommet vårt • Vår innsats blir underkommunisert • Legitimiteten i egen organisasjon synker

Tabell 2 Forslag til spørsmål stilt til aktørene i Levende Skog, ved bruk av SNA.

I tillegg ser jeg for meg spørsmål knyttet til frekvens i relasjonen, og kanskje også form på kommunikasjon (telefon, e-post, personlig møte osv.).

Bibliografi

Holman, N. (2008, Volume 26). Community participation: using social network analyses to improve developmental benefits. *Environment and Planning C: Government and Policy* , ss. 525-543.

Keast, R., Mandell, M. P., Brown, K., & Woolcock, G. (2004, Mai/Juni Vol. 64, No. 3). Network Structures: Working Differently and Changing Expectations. *Public Administration Review* , ss. 363-371.

Klijn, E.-H. (2005, 4). Designing and Managing Networks: Possibilities and Limitations for Network Management. *European Political Science* , ss. 328-339.

Ouff, S. M., Yttredal, E. R., & Halvorsen, L. J. (2008). *The Living Forests Process (1995-2006). A Laboratory for New Modes of Governance in Forest Policies*. Volda: Møreforskning Volda.

Provan, K. G., Veazie, M. A., Staten, L. K., & Teufel-Shone, N. I. (2005, September/oktober Vol. 65, No. 5). The Use og Network Analysis to Strengthen Community Partnership. *Public Administration Review* , ss. 603-613.

Rhodes, R. (1997). *Understanding governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Buckingham: Open University Press.

Sørensen, E., & Torfing, J. (2007). *Theories of Democratic Network Governance*. New York: Palgrave Macmillan Ltd. .

Vedlegg 1

Oversikt over aktører i Levende Skog, etter sektortilhørighet. Hentet fra Ouff mfl (2008).

Economic	Environmental	Social	Observers
Norwegian Forestry Association	WWF-Norway	The Norwegian United Federation of Trade Unions	The Norwegian Ministry of Environment
The Norwegian Pulp and Paper Association	The Norwegian Society for the Conservation of Nature	The Association of Intermunicipal Outdoor Recreation Board	The Norwegian Ministry of Agriculture
The State-owned Land and Forest Company	SABIMA	The Norway National Council for Outdoor Recreation	
The Norwegian Forest Owners' Federation		The Norwegian Consumer Council	
The Norwegian Sawmill Industries' Association		The Sami parliament	